

Nederlands Instituut voor Kwaliteitszorg
Training & Advies

A 3D rendering of a coronavirus particle, showing its characteristic spherical shape with a textured surface of red and orange spikes. The particle is centered in the background of the text.

Protocol verantwoord opleiden en examineren

aan de hand van de
COVID-19 richtlijnen

Mei 2020

Protocol verantwoord opleiden en examineren aan de hand van de COVID-19 richtlijnen

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Uitgangspunten.....	4
Veiligheid en hygiëne.....	5
Coördinatie.....	6
Communicatie.....	6
Aanwezigheid op de cursuslocatie.....	7
Cursus en examen.....	8
Facilitaire zaken (catering en schoonmaak).....	9

Inleiding

NIKTA de grootste certificatie-instelling in Nederland die persoonscertificaten BHV en Acute Zorg (EHBO) uitgeeft volgens de internationale standaard NEN-EN-ISO/IEC 17024 (al sinds 2003). Ongeveer 400 opleiders zijn door NIKTA erkend als examenbureau voor Acute Zorg en BHV.

Sinds 1999 is NIKTA erkend examencentrum voor VCA/VCU. Op onze 22 locaties door heel Nederland kan je door middel van open inschrijving je VCA halen in de kwalificatie Basis VCA, VOL-VCA, of VIL-VCU. Ook verzorgen we deze examens in-company.

Als gevolg van de COVID-19* pandemie zien ook de bij NIKTA aangesloten opleiders zich genoodzaakt hun opleidings- en examenactiviteiten opnieuw in te richten, zodanig dat een voor medewerkers en cursisten veilige en gezonde omgeving ontstaat. Daarom heeft NIKTA dit protocol opgesteld. Op deze wijze is voor de bij ons aangesloten opleiders, instructeurs en cursisten duidelijk welke maatregelen zij (ieder vanuit z'n eigen rol) moeten nemen om een cursus en examen zo veilig en gezond mogelijk te laten verlopen tijdens de Coronacrisis.

Dit protocol is opgesteld op basis van:

- De maatregelen die door de rijksoverheid zijn afgekondigd.
- De richtlijnen van het RIVM.
- Het protocol 'Samen veilig doorwerken'.
- Het NRTO-protocol.
- Het protocol van BVBN e.a.

Dit protocol is van toepassing zolang dat nodig is. Dit zal vooral afhangen van hoe de pandemie zich ontwikkelt, de beschikbaarheid van effectieve medicatie en de introductie van een vaccin. Tot die tijd zullen aanpassingen in les- en leermiddelen, de didactische werkvormen en groepsgroottes nodig blijven, waardoor toch aan de vereiste behoefte voor praktijktrainingen kan worden voldaan.

Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor blended learning (combinatie van E-learning en klassikale training). Middels E-learning kan de cursist zich voorbereiden op de praktijktraining.

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en GGD GHOR Nederland (Directie Kinderopvang) onderkennen dat belang en hebben hierover op 15 mei 2020 een e-mail doen uitgaan aan certificatie-instellingen:

'Zowel het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid als GGD GHOR Nederland vinden het van belang dat er zoveel als mogelijk wordt gedaan om de EHBO-competenties bij te houden. Daarbij zou het helpen als u EHBO-cursisten uit de kinderopvang zo goed als mogelijk blijft begeleiden. Dit door bijvoorbeeld het aanbieden van (online) lesmogelijkheden. Zo kunnen medewerkers hun EHBO-competenties op peil te houden totdat zij weer een (nieuw) certificaat kunnen behalen.'

*COVID-19, voluit coronavirus disease 2019, is een besmettelijke ziekte die wordt veroorzaakt door het virus SARS-CoV-2. De ziekte dook eind 2019 op in Wuhan, hoofdstad van de Chinese provincie Hubei, en verspreidde zich vervolgens in drie maanden naar andere delen van de wereld. De ziekte wordt verondersteld een zoönotische oorsprong te hebben.

Het grote voordeel van blended learning in relatie tot de Coronacrisis is dat kandidaten de E-learning in een veilige omgeving (zoals thuis) kunnen doorlopen, waardoor de klassikale BHV-/Acute Zorg-training beperkt kan blijven in tijd. Alle theorie is immers al aan bod gekomen in de E-learning. De training bestaat alleen nog maar uit een praktijkgedeelte.

NIKTA adviseert de bij haar aangesloten opleiders dringend om waar mogelijk E-learning in te zetten, zodat klassikale bijeenkomsten in tijdsduur beperkt blijven (alleen praktijksessie).

NIKTA verplicht niet om bij elke cursus E-learning in te zetten.

Eenzijds omdat NIKTA waarde hecht aan keuzevrijheid voor de opleiders bij de invulling van veilige en gezonde cursussen. Anderzijds zijn er voor veel certificatieregelingen van NIKTA geen E-learning modules verkrijgbaar.

De opleiders op het gebied van BHV, Acute Zorg en andere veiligheid gerelateerde taakgebieden zijn na aan zet. Zij zullen aan de hand van dit en andere protocollen de vertaalslag moeten maken naar hun eigen situatie. Zij zijn uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor:

- Het nemen van veiligheids- en hygiënemaatregelen.
- Het waar nodig opstellen van interne procedures ten behoeve van een verantwoorde uitvoering van een training.
- Toezicht op de naleving van protocollen en interne procedures.

Voor wat betreft trainingen die op externe locaties (bijv. een buurthuis of in-company) plaatsvinden zal afstemming gezocht moeten worden met de locatiehouder, om te allen tijde een veilige en gezonde training te kunnen waarborgen.

Uitgangspunten

Er gelden de volgende uitgangspunten:

- De veiligheid van cursisten en personeel staat te allen tijde voorop.
- De focus van dit protocol is gericht op hygiëne- en veiligheidsmaatregelen rondom Covid-19.
- Dit protocol stelt een kader op hoofdlijnen; het biedt houvast aan opleiders. Zij zijn echter zelf verantwoordelijk voor de vertaalslag naar de eigen situatie.
- De eisen met betrekking tot de toets- en eindtermen zoals die zijn opgenomen in iedere certificatieregeling van NIKTA, blijven van kracht.
- De richtlijnen van het RIVM* zijn leidend voor iedereen: instructeurs, medewerkers en cursisten.
- Het is van belang dat opleiders op de hoogte blijven van wijzigingen in de RIVM richtlijnen. Hanteer altijd de meest actuele richtlijnen en pas protocollen en procedures met gedrags- en hygiëneregels aan, indien de overheidsrichtlijnen daartoe aanleiding geven.

*De actuele richtlijnen van het RIVM zijn te raadplegen op: <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19>

Veiligheid en hygiëne

Om de verspreiding van het Coronavirus en daarmee de ziekte COVID-19 tegen te gaan, zijn de RIVM-maatregelen leidend. Dat betekent:

- 1) We houden te allen tijde onderling anderhalve meter afstand van elkaar (cursisten, instructeurs, Medewerkers).
- 2) We wassen onze handen vaak en goed*.
- 3) We schudden geen handen.
- 4) We hoesten en niezen in onze elleboog en gebruik papieren zakdoekjes.
- 5) We zitten niet aan ons gezicht.
- 6) We blijven thuis als we, of iemand uit ons gezin, Corona gerelateerde klachten hebben.

Ad 1) Maatregelen om onderling anderhalve meter afstand te bewaren

- Spreid bij meerdere groepen zoveel mogelijk de aanvangstijden, eindtijden en pauzes.
- Geef binnen de cursuslocatie, indien noodzakelijk, verkeersroutes aan.
- Zorg dat cursisten bij binnenkomst, vertrek en in de pauze de juiste afstand tot elkaar kunnen bewaren.
- Beperk verplaatsingen door het gebouw, zodat cursisten alleen op de noodzakelijke plaatsen komen.
- Neem bij gebruik van een toiletgroep ook 1.5 meter afstand in acht.
- Pas ook in de kantine, de rookruimten en buiten de 1.5 meter afstand toe en maak dit zichtbaar.

De maatregelen voor social distancing hebben ook gevolgen voor de **groeps grootte** bij een cursus. De overheidsbepaling voor groeps grootte (criteria voor samenkomsten), zoals opgenomen in de Noodverordeningen van de Veiligheidsregio's (art. 2.1), is leidend!

Daarnaast geldt:

- Het maximale aantal deelnemers per groep is afgestemd op het kunnen borgen van de 1.5 meter afstand en de afmetingen van de lesruimte.
- De 1.5 meter afstand moet ook bij het onderdeel brandbestrijding buiten of op de blusbaan in het oefencentrum aangehouden worden.

Ad 2) Handen wassen

Ten behoeve van een goede hygiëne zijn op de opleiding/examenlocatie (bij de ingangen van de gebouwen en in de lokalen) de volgende middelen beschikbaar:

- Desinfecterende handgel.
- Zeep.
- Papieren handdoekjes.
- Oppervlaktesprays.

- Er moeten voldoende gelegenheden aanwezig te zijn om de handen te kunnen wassen.
- Bij de entree moeten de handen worden gedesinfecteerd.
- Bij het verlaten van de lesruimte, pauzes of toiletbezoek worden handen gewassen/gedesinfecteerd volgens de richtlijn 'Handen wassen'* van het RIVM.

* <https://www.rivm.nl/hygiene/handen-wassen>

Ad 6) Thuis blijven bij Corona gerelateerde klachten

- Blijf thuis als je een van de volgende klachten hebt: neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, lichte hoest of verhoging vanaf 38 graden.
- Blijf thuis wanneer een huisgenoot meer dan 38 graden koorts heeft en/of benauwdheidsklachten.

Coördinatie

Bij voorkeur worden één of meerdere personen binnen de opleidingsorganisatie verantwoordelijk gesteld voor de coördinatie van alle activiteiten die voortvloeien uit dit protocol (vertaling protocol naar (aanvullende) maatregelen voor de opleidingsorganisatie, implementatie van de maatregelen, communicatie (extern en intern) en toezicht op de naleving).

Communicatie

Voornoemde algemene en veiligheids- en hygiënerichtlijnen en de nieuwe opzet van de cursussen en examens vragen om heldere communicatie.

De opleider dient duidelijke informatie te verstrekken over hoe om te gaan met social distancing en hygiëne binnen en rondom de locatie.

Bestaande huisregels worden aangevuld met de richtlijnen die door het RIVM zijn opgesteld.

Zorg ervoor dat altijd de meest actuele RIVM-richtlijnen worden gecommuniceerd. Deze richtlijnen wijzigen namelijk bij aanpassingen in de overheidsstrategie ter bestrijding van de pandemie.

Communicatie extern (cursisten, locaties):

- Vooraf (in de uitnodiging/bevestiging) worden de gedragsregels voor social distancing en hygiëne gecommuniceerd.
- Zorg ervoor dat bezoekers (cursisten) ook via posters of borden bij de entree, toiletten, lesruimten, kantine en rookruimte worden gewezen op de gedrags- en hygiëneregels.
- Zo mogelijk worden deze regels ook geplaatst op de website of via social media of een nieuwsbrief gedeeld.
- In geval van externe leslocaties (bijv. buurthuis, in-company) wordt onderling afgestemd wie wat communiceert naar wie.

Communicatie intern:

- Instructeurs en medewerkers ontvangen voorlichting en instructie over dit protocol en wat dat concreet voor hen betekent.

Aanwezigheid op de cursuslocatie

Opdrachtgevers en cursisten zijn zelf verantwoordelijk voor het vervoer van en naar de cursuslocatie met inachtneming van de richtlijnen van het RIVM.

Eenmaal gearriveerd zijn de volgende maatregelen van belang:

- Vang cursisten op bij de ingang en begeleid hen naar de lesruimte. Wijs hen hierbij op de huisregels en looproutes.
- Wijs hen op de gemeenschappelijk verantwoordelijkheid voor een geslaagde en verantwoorde (veilig en gezond) cursus. Dat betekent waar nodig ook elkaar aanspreken.
- Controleer voor aanvang van de cursus of er cursisten aanwezig zijn met gezondheidsklachten die in verband gebracht kunnen worden met COVID-19: hoesten, niezen, verkouden, koorts of zieke indruk. Als dat zo is, verzoek hen dan het gebouw te verlaten.
- Geef cursisten een vaste zitplaats in de lesruimte waar zij telkens naar toe terugkeren.
- Start elke cursus met een veiligheidsinstructie aangevuld met de gedrags- en hygiëneregels.
- Wijs cursisten erop dat zij, na afloop van de cursus, de cursuslocatie direct verlaten.
- Laat daar waar mogelijk deuren openstaan, zodat cursisten deze niet hoeven te openen. Neem hierbij wel de brandveiligheid in acht!

Indien de cursuslocatie niet de eigen locatie van de opleider is (bijv. buurthuis, in-company) zijn er de volgende aandachtspunten en te nemen maatregelen:

- Alle richtlijnen uit dit protocol zijn ook van toepassing op externe locaties waar de opleider een cursus verzorgt.
- De opleider bespreekt daar waar nodig de inhoud van het protocol met de locatiehouder/opdrachtgever.
- Voorafgaand aan een externe cursus stemt de opleider met de desbetreffende locatiehouder of opdrachtgever af of de veiligheid van medewerkers en cursisten kan worden gegarandeerd en of gewerkt kan worden volgens de RIVM-richtlijnen:
  - De opleider verifieert voorafgaand aan de cursus of aan de gedrags- en hygiëneregels kan worden voldaan.
  - Naast de intake wordt ook een Laatste Minuut Risico Analyse (LMRA) uitgevoerd kort voor de cursus begint. Een LMRA is een korte risicobeoordeling die wordt uitgevoerd direct voor aanvang van de werkzaamheden op de werkplek door de medewerkers die de werkzaamheden gaan uitvoeren. Als uit de LMRA blijkt dat niet aan de richtlijnen kan worden voldaan, dan kan de cursus niet plaatsvinden.

Cursus en examen

Teneinde competent te geraken, volgen cursisten de cursus en doorlopen zij het examenproces. Daarbij zijn de volgende aandachtspunten:

- 1) Pas waar mogelijk een combinatie van e-learning en praktijkleren (blended learning) toe. Hierdoor wordt de tijdsduur van een klassikale bijeenkomst aanzienlijk beperkt.
- 2) De eisen met betrekking tot de toets- en eindtermen zoals die zijn opgenomen in iedere certificatieregeling van NIKTA, blijven van kracht.
- 3) Het examenproces zoals beschreven in de desbetreffende certificatieregeling dient te worden doorlopen.
- 4) Draag zorg voor voldoende leermiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen.
- 5) Instructeurs voeren frequent een LMRA (Laatste Minuut Risico Analyse) uit.

Ad 2) Eisen met betrekking tot de toets- en eindtermen

De opleider heeft de vrijheid en verantwoordelijkheid om hieraan invulling te geven en daarbij tegelijkertijd de maatregelen te respecteren voor een veilige en gezonde cursus.

Het vraagt de nodige creativiteit en vindingrijkheid.

In Facebookgroepen voor instructeurs komen veel ideeën voorbij, die daarbij kunnen helpen.

Schroom niet om daarbij de samenwerking te zoeken met andere opleiders.

Als gekozen voor een table-topoefening of de inzet van digitale middelen om een ontruiming te oefenen, kan deze op aanwijzingen van de cursist worden behandeld.

Ad 3) Examenproces

NIKTA geeft ook gedurende de periode dat dit protocol van toepassing is, de opleider de vrijheid om te bepalen of het examenproces aan het eind van de cursus plaatsvindt of gedurende de cursus.

De opleider kan kiezen om de handelingen zelf te beoordelen, of deze verpakken in een scenario.

Ook mag de opleider zelf bepalen of er gebruik wordt gemaakt van een LOTUS-slachtoffer (ook in de cursus zelf). Het is dus aan de opleider om te bepalen hoe het examenproces wordt ingericht.

Indien de opleider een LOTUS-slachtoffer wenst in te zetten tijdens de cursus en/of het examen, dan zal daartoe een procedure moeten worden opgesteld met daarin specifieke maatregelen om de inzet verantwoord (voor wat betreft veiligheid en gezondheid) te laten geschieden.

Het moge duidelijk zijn dat bij de uitvoering van de cursus en het examen, in welke vorm dan ook, de gedrags- en hygiëneregels worden nageleefd.

Voor de cursus Acute Zorg en de cursus(onderdelen) LEH (als onderdeel van BHV), reanimatie en AED dienen de volgende specifieke maatregelen in acht te worden genomen:

- NIKTA volgt de reanimatierichtlijnen van de Nederlandse Reanimatie Raad (NRR) . De tijdelijke reanimatierichtlijnen* maken weliswaar onderdeel uit van de lesinhoud, maar volgens de adviezen van de NRR moet ook de reguliere reanimatie, inclusief de beademing, worden geoefend.

*<https://www.reanimatieraad.nl/nieuws/covid-19-advies-beperking-hulpverlening-bij-reanimatie/>

- Alle oefenpoppen moeten na gebruik door een cursist adequaat worden gereinigd. Dit geldt ook voor door de pop gedragen kleding. Bij reanimatiepoppen met een longzakje, moet het longzakje na elke cursist vervangen worden.
- Personen uit één huishouden die samen deelnemen aan een cursus kunnen deze handelingen wel op elkaar oefenen.

Ad 4) Leermiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen

De opleider is vrij in de keuze van (onderwijs)leermiddelen. Verstrek bij aanvang van de cursus zo mogelijk aan iedere cursist een pakket aan leermiddelen, evenals persoonlijk beschermingsmiddelen, waar alleen hij/zij gedurende de cursus gebruik van maakt.

Hierbij valt te denken aan:

- Reanimatiepop.
- Brandblusser.
- Branddeken.
- Verbandmiddelen.
- Potlood of pen (in verband met het maken van aantekeningen of het theorie-examen).
- Handschoenen.

Mondkapjes zijn voornamelijk niet verplicht. Mocht het overheidsbeleid op dat punt wijzigen dan zullen deze in de protocollen en procedures dienen te worden opgenomen en zal moeten worden vastgesteld wie voor de verstrekking zorg draagt.

Gebruiksartikelen, zoals brandblussers, blusdeken, reanimatiepoppen dienen voorafgaand en na afloop van de cursus te worden gedesinfecteerd. Volg daarbij de schoonmaakvoorschriften van de leverancier van de reanimatiepop.

Verbruiksartikelen, zoals verbandmiddelen dienen na gebruik weggegooid te worden.

Voor handschoenen geldt:

- Bij alle sessies waar deelnemers in contact komen met materialen moeten handschoenen worden gedragen. Deze moeten direct na de oefening worden weggegooid.
- Als een praktijkdeel wordt afgesloten en cursisten gaan iets anders doen, moeten ze hun handschoenen weggooien.

Facilitaire zaken (catering en schoonmaak)

Ook voor wat betreft catering dienen de nodige maatregelen genomen te worden:

- Tijdens een cursus wordt ook voorzien in koffiepauzes en -bij cursussen die langer dan een dagdeel duren- in lunchpauzes. De gedrags- en hygiëneregels zijn ook op pauzes van toepassing.
- Pauzeren in de lesruimte kan drukte in de kantine en verkeersbewegingen voorkomen.
- De instructeur stuurt de cursisten aan en wijst hen op de looproutes en gedrags- en hygiëneregels.
- Cursisten kunnen zelf een eigen lunchpakket meenemen.
- Wanneer het opleidingsinstituut een lunch verstrekt moet de interne cateringprocedure voldoen aan de 'Algemene hygiënerichtlijn'* van het RIVM.

*<https://www.rivm.nl/hygienerichtlijnen/algemeen>

De volgende maatregelen dragen bij aan een schone en daarmee veilige en gezonde locatie:

- Zorg dat er oppervlakte desinfectiemiddel is in de lesruimten en toiletten.
- Laat de gebruiker de toiletzitting, doortrekpaneel of knop en deurknoppen zelf reinigen voor en na gebruik met de aanwezige desinfectiemiddelen.
- Reinig en/of desinfecteer tafels, stoelen en leermiddelen voorafgaand en na afloop van een cursus.
- Reinig en/of desinfecteer gedurende de dag contactoppervlakten zoals deurknoppen en trapleuningen.
- Borg de frequentie en uitvoering schoonmaakwerkzaamheden door een werklíst bij te laten houden.